

Academia

Μελέτες και ερευνητικές εργασίες από την ακαδημαϊκή κοινότητα

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΚΑΣΚΑΜΑΝΙΔΗ

Ο Γιάννης είναι δάσκαλος από τη Φλώρινα. Τις ελεύθερες ώρες του ασχολείται με τη δημιουργία εκπαιδευτικού λογισμικού για τα παιδιά του δημοτικού σχολείου, τη συλλογή μανιταριών και την ορειβασία. Το e-mail του είναι: ttmfy17@sch.gr

GCompris στο νηπιαγωγείο

Σ' αυτό το άρθρο επιχειρούμε μια σύνδεση των δραστηριοτήτων του GCompris με το αναλυτικό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου!

Στο νηπιαγωγείο ξεκινάνε οι πρώτες προσπάθειες, ώστε τα μικρά μας να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας. Για τον προφορικό λόγο τους, π.χ., οι νηπιαγωγοί τα παρακινούν να διηγούνται εμπειρίες, τηρώντας τη διαδοχική σειρά των γεγονότων και χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα επιρρήματα (πρώτα, μετά, ύστερα κ.λπ.). Στην ενότητα "Δραστηριότητες Ανακάλυψης" του GCompris υπάρχει η δραστηριότητα "Χρόνος", στην οποία το παιδί πρέπει να τοποθετήσει στη σωστή χρονική σειρά τέσσερις εικόνες για να αναπαραστήσει το περιγραφόμενο γεγονός, ενώ κατόπιν μπορεί να περιγράψει τις εικόνες, δομώντας μία αφήγηση. Χρήσιμες για παιδιά αυτής της ηλικίας είναι οι συνθέ-

σεις που πρέπει να κάνουν στα δύο πρώτα επίπεδα δυσκολίας, όπως ο "άνθρωπος στο φεγγάρι" και οι "τέσσερις εποχές".

Για την ανάπτυξη αναγνωστικών δεξιοτήτων, το GCompris διαθέτει την ενότητα "Ανάγνωση" με έξι δραστηριότητες. Σε αυτές, τα παιδιά καλούνται να αναγνωρίσουν και να πληκτρολογήσουν γράμματα, να διαβάσουν απλές λέξεις, να συμπληρώσουν το γράμμα που λείπει από μία λέξη, να διαβάσουν λέξεις σε οριζόντια και κάθετη θέση κ.λπ. Αυτές είναι αρκετά χρήσιμες, αλλά μόνο στο 1ο και 2ο επίπεδο δυσκολίας, αφού τα επόμενα επίπεδα ξεπερνούν τις ικανότητες παιδιών προσχολικής ηλικίας.

Γραπτή έκφραση

Το νηπιαγωγείο εστιάζει περισσότερο στην κοινωνική διάσταση του γραπτού

λόγου, στις διαφορετικές, δηλαδή, μορφές που αυτός εμφανίζει ανάλογα με τις επικοινωνιακές περιστάσεις. Στο GCompris η μόνη δραστηριότητα που μπορεί να ικανοποιήσει, σε πολύ μικρό, όμως, βαθμό, αυτό το στόχο, είναι το "Συνομίλησε με τους φίλους σου" από τις δραστηριότητες διασκέδασης. Αυτή δουλεύει μόνο σε LAN και επιτρέπει στα παιδιά να ανταλλάξουν μεταξύ τους γραπτά μηνύματα. Επειδή η επικοινωνία μέσω υπολογιστών είναι πια ένας πολύ συνηθισμένος τρόπος στην καθημερινή ζωή, η δραστηριότητα αυτή προσφέρει έναν τρόπο για να γνωρίσουν τα μικρά παιδιά τις δυνατότητες αυτού του τύπου επικοινωνίας.

Μαθηματικά

Για την ανάπτυξη των μαθηματικών δεξιοτήτων τους, τα παιδιά του νηπιαγωγείου απασχολούνται με δραστηριότητες που έχουν σχέση με ποσότητες, σχέσεις, σχήματα, αριθμούς, ταξινομήσεις κ.λπ. Σε αυτόν τον τομέα, το GCompris προσφέρει 38 διαφορετικές δραστηριότητες, οι περισσότερες από τις οποίες είναι άμεσα αξιοποιήσιμες στο νηπιαγωγείο. Για παράδειγμα, τα παιδιά μπορούν να εξασκηθούν στις τέσσερις πράξεις με ποικίλους τρόπους, να σχεδιάσουν γεωμετρικά σχήματα, να αναπαράγουν το είδωλο ενός σχήματος, να μάθουν τα κέρματα και τα χαρτονομίσματα, την αύξουσα και τη φθίνουσα σειρά των αριθμών, να ταξινομήσουν και να μετρήσουν ομοειδή αντικείμενα κ.λπ.

Φυσικό περιβάλλον

Ένας άλλος στόχος του νηπιαγωγείου

ΤΙ ΔΙΔΑΣΚΕΤΑΙ ΣΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ

Οι πληροφορίες για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα στο νηπιαγωγείο έχουν αντληθεί από το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών και το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών, σ. 593-615

Ζάρια με αριθμούς.

είναι να αντιληφθούν τα παιδιά την αλληλεπίδραση μεταξύ του ανθρωπογενούς και του φυσικού περιβάλλοντος. Στο GCompris υπάρχουν τέτοιες δραστηριότητες, όπως το "Μάθε για τον κύκλο του νερού". Εδώ το παιδί πρέπει να φροντίσει την καθαριότητα του Τυχ, του ψαρά που μόλις γύρισε από το ψάρεμα, φέρνοντας νερό από το περιβάλλον στο σπίτι του. Η δραστηριότητα αυτή βοηθά το παιδί να αντιληφθεί την αλληλουχία των φυσικών φαινομένων που σχετίζονται με το νερό, καθώς και τις ανθρώπινες ενέργειες που φέρνουν το νερό στα σπίτια μας. Ο κύκλος στη δραστηριότητα αυτή ολοκληρώνεται με την απόρριψη στη θάλασσα του καθαρού νερού που προκύπτει μετά τον βιολογικό καθαρισμό του. Επίσης, υπάρχει η δραστηριότητα "Είσαι ο υπεύθυνος του φράγματος στο ποτάμι", στην οποία το παιδί θα πρέπει να οδηγήσει το πλοιάριό του μέσα από τη διώρυγα (που έχει δεξαμενές διαφορετικών επιπέδων) στο σπίτι του.

Στην ίδια ενότητα του GCompris υπάρχουν και άλλες δραστηριότητες (αλεξίπτωτο, υποβρύχιο, ηλεκτρικό ρεύμα), που συνδέουν ανθρώπινες ενέργειες με το φυσικό περιβάλλον, οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν για να ανακαλύψει το παιδί την αλληλεπίδραση ανθρώπου-περιβάλλοντος, καθώς και τις συνέπειες που προκαλεί η ανεξέλεγκτη εκμετάλλευση του δεύτερου από τον πρώτο. Οι ίδιες δραστηριότητες μπορούν να αποτελέσουν επίσης μία πρώτη εισαγωγή των νηπίων στον πειραματισμό και στην εκμάθηση ορισμένων φυσικών δυνάμεων. Εδώ το παιδί έχει την ευκαιρία να γνωρίσει πώς η αλλαγή των παραμέτρων οδηγεί σε διαφορετικά αποτελέσματα. Λόγου χάρι, τι συμβαίνει με το αλεξίπτωτο όταν δυναμώνει ο αέρας ή όταν αλλάζει η κατεύθυνση του ανέμου; Τι θα συμβεί αν γεμίσει οι δεξαμενές του υποβρυχίου με νερό; Αν μία λάμπα ανάβει κανονικά με μία μπαταρία, τι θα συμβεί όταν συνδεθεί ακόμη μία λάμπα στο ίδιο κύκλωμα;

Δημιουργία & έκφραση

Όπως είδαμε στο τεύχος 18, ολόκληρο το GCompris είναι ένα καλό παράδειγμα εκπαιδευτικού λογισμικού με φροντισμένο περιβάλλον και γραφικά σχεδιασμένα ειδικά για παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας. Με αυτό, τα μικρά παιδιά δουλεύουν με εικονίδια και σχέδια που ανταποκρίνονται στις αντιληπτικές ικανότητές τους και αποτελούν κίνητρο για δημιουργία και έκφραση.

Στον τομέα των εικαστικών, το GCompris περιλαμβάνει το TuxPaint. Αυ-

τό είναι ένα πρόγραμμα ζωγραφικής που διαθέτει τα βασικά εργαλεία σχεδίασης (πινέλα, γραμμές, σχήματα, σβήστρα, εισαγωγή κειμένου, παλέτα χρωμάτων) και δυνατότητες ανάρτησης και επαναφοράς, αποθήκευσης και εκτύπωσης. Επιπλέον, με το εργαλείο "Μαγικά" το παιδί έχει την ευκαιρία να εφαρμόσει διάφορα "εφέ", προκειμένου να πετύχει ένα αποτέλεσμα που να το ικανοποιεί. Εξαιρετικά χρήσιμο είναι και το εργαλείο "Στάμπα", που δίνει μία πλούσια συλλογή από έτοιμα εικονίδια, χωρισμένα σε κατηγορίες.

Στον ίδιο τομέα, χρήσιμη είναι επίσης και η δραστηριότητα "Φτιάξε μία ζωγραφιά ή ένα κινούμενο σχέδιο" του GCompris. Πρόκειται για μία εφαρμογή προσανατολισμένη στον διανυσματικό σχεδιασμό και στη δημιουργία απλών κινούμενων σχεδίων. Με απλές διαδικασίες, τα παιδιά μπορούν να σχεδιάσουν, λόγου χάρι, μία φιγούρα σε διάφορες στάσεις και να "παιξουν" ένα βίντεο που θα δείχνει τη φιγούρα τους σε κίνηση.

Πληροφορική

Το πρόγραμμα του Υπουργείου Παιδείας για το Νηπιαγωγείο προβλέπει και εισαγωγή της Πληροφορικής σε αυτό για την εξοικείωση των παιδιών με απλές βασικές λειτουργίες του υπολογιστή. Για παράδειγμα, επιδιώκεται να μπορούν τα παιδιά να εντοπίζουν γράμματα και αριθμούς στο πληκτρολόγιο και να κινούν το ποντίκι. Το GCompris διαθέτει μία ολόκληρη ενότητα "Παίξε με τον υπολογιστή", με συνολικά 9 δραστηριότητες για τη γνωριμία με το πληκτρολόγιο και το ποντίκι.

Για το χειρισμό του πληκτρολογίου, υπάρχουν οι δραστηριότητες "Στείλε την μπάλα στον Τυχ", "Απλά γράμματα" και "Ζάρια με αριθμούς" που ικανοποιούν τις επιδιώξεις του νηπιαγωγείου. Υπάρχει και μία ακόμη δραστηριότητα, οι "Λέξεις που πέφτουν", που, όμως, δεν ενδείκνυται, αφού οι λέξεις που πρέπει να πληκτρολογήσει το παιδί, δεν αποτελούν μέρος του βασικού λεξιλογίου του και επιπλέον η ταχύτητα ρίψης των λέξεων είναι αρκετά γρήγορη. Για την κίνηση του ποντικιού, η υποενότητα "Δραστηριότητες χειρισμού του ποντικιού" περιέχει 5 δραστηριότητες, οι οποίες είναι όλες κατάλληλες για νήπια.

Στο νηπιαγωγείο επιδιώκεται και η ανάπτυξη της ικανότητας των παιδιών να γράφουν χρησιμοποιώντας κεφαλαία και πεζά και να χρησιμοποιούν τα πληκτρα κενού, διαγραφής και Enter. Στο GCompris υπάρχει ένας απλός επεξεργαστής κειμένου που επιτρέπει στα νήπια να γράψουν γράμματα ή απλές λέξεις του καθημερινού λεξιλογίου και ταυτόχρονα να μορφοποιήσουν τα γρα-

φόμενά τους με τίτλο, επικεφαλίδες, κείμενο και να αλλάξουν το στυλ, επιλέγοντας είτε μορφές προκαθορισμένων εγγράφων είτε χρωματισμούς θεμάτων.

Στους στόχους του προγράμματος του Υπουργείου Παιδείας για την Πληροφορική, αναφέρεται ότι τα νήπια θα πρέπει να επιλέγουν με το ποντίκι γεωμετρικά σχήματα, σχέδια, εικόνες, εργαλεία σχεδίασης (πινέλο, σπρέι, μολύβι), χρώματα από παλέτα, προκειμένου να δημιουργήσουν τις δικές τους συνθέσεις. Στο GCompris αυτοί οι στόχοι μπορούν να επιτευχθούν με το TuxPaint, την εφαρμογή ζωγραφικής που αναφέραμε πιο πριν για τα Εικαστικά. Για τους ίδιους στόχους, οι νηπιαγωγοί μπορούν να αξιοποιήσουν και τη δραστηριότητα "Φτιάξε μία ζωγραφιά ή ένα κινούμενο σχέδιο" που προσανατολίζεται στη δημιουργία διανυσματικών γραφικών.

Παιδί και... άλλα

Το GCompris, όμως, δεν εξαντλείται σε όσα αναφέραμε. Έχει πολύ μεγαλύτερη συλλογή εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, που είναι δυνατόν να βοηθήσουν στην ανάπτυξη βασικών εννοιών (χωροχρόνου, προσανατολισμού, περιγραμμάτων, αλγόριθμων) και δεξιοτήτων. Στην ενότητα "Δραστηριότητες ανακάλυψης", για παράδειγμα, υπάρχουν 9 συνολικά δραστηριότητες εξαιρετικά χρήσιμες για την εκμάθηση του ρολογιού, βασικών γεωγραφικών εννοιών, αλγόριθμου με αντικείμενα, πίνακες διπλής καταχώρισης, χρονικής αλληλουχίας, συσχέτισης και περιγραμμάτων. Επίσης, στην ενότητα "Παζλ", 9 εκπαιδευτικές δραστηριότητες προσφέρουν στα παιδιά την ευκαιρία να παίξουν με το Τάγκραμ, τον Πύργο του Ανόι, να βρουν αντικείμενα με την ίδια σειρά, Sudoku με σχήματα, το παιχνίδι 15 κ.λπ.

Δραστηριότητα για τον κύκλο του νερού.

ΟΜΑΔΟΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Στο GCompris, οι νηπιαγωγοί μπορούν να δημιουργήσουν χρήστες, έτσι ώστε κάθε νήπιο να έχει πρόσβαση στις δραστηριότητες, κάνοντας κλικ στο εικονίδιο με το όνομά του. Ακόμη, μπορούν να δημιουργήσουν ομάδες παιδιών, κάτι ιδιαίτερα χρήσιμο για ομαδοσυνεργατική διδασκαλία. Σημαντική είναι και η δυνατότητα δημιουργίας προφίλ, μέσω των οποίων οι νηπιαγωγοί ορίζουν σε ποιες δραστηριότητες μπορεί να έχει πρόσβαση κάθε παιδί ή ομάδα.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

- Η ιστοσελίδα του GCompris: <http://gcompris.net/-en->
- Η ιστοσελίδα του GCompris: <http://www.gcompris.net/-el->
- Το project στο Sourceforge: <http://sourceforge.net/projects/gcompris>
- Κριτήρια αξιολόγησης εκπαιδευτικού λογισμικού: <http://www.netschoolbook.gr/eds-oft-criteria.html>
- Blog για το Ε.Λ.Λ.Α.Κ. <http://www.pake26.blogspot.com>